

SON KAYNAK TEDARİK TARİFESİ

Bülent TURAN

Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi

- ❖ Serbest Tüketici Kavramı
- ❖ Serbest Tüketici Kategorileri
- ❖ Son Kaynak Tedarik Tarifesi Tebliği
- ❖ Son Kaynak Tedarik Tarifesi
- ❖ Son Kaynak Tüketici Grubu Tespit Kuralları
- ❖ Perakende Piyasa Verileri

Serbest Tüketici

- ❖ Tedarikçi seçme
- ❖ Tedarikçiyle fiyatı belirleme
- ❖ Tedarikçiyle sözleşme koşullarını belirleme

- ❖ *Geleneksel yapı (doğal tekel)*
  - ❖ Tek tedarikçi
  - ❖ Standart sözleşme
  - ❖ Standart fiyat (tarife)

- ❖ *Serbestleşme modeli: tedrici serbestleşme*
- ❖ Yıllık tüketim miktarına göre iki tüketici grubu
- ❖ **Serbest tüketici** ↔ **serbest olmayan tüketici**
- ❖ Yıllar itibarıyla düşen serbest tüketici limiti

Kimler Serbest Tüketici Niteliğine Haizdir?

- ❖ Belirlenen limitin üzerinde yıllık tüketimi olan tüketici (2019:1.600 kWh)
- ❖ İletimden bağlı tüketiciler
- ❖ OSB Dağıtım Lisansı Sahibi OSB Tüzel kişileri

Cari yıl ya da önceki takvim yılı
Tüketim noktası bazlı değerlendirme

Tedarik Yöntemleri

↓
İkili Anlaşma

Tedarikçi Seçimi
Özel Sözleşme
Serbest Fiyat

İkili anlaşmalarının düzenlemeye tabi olup olmaması

↓
Tüketimi Yüksek
Tüketiciler

Limit: 100.000 kWh/yıl

Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği

↓
Tüketimi Düşük
Tüketiciler

↓
Lisanssız Üretim

↓
Son Kaynak Tedariki

Görevli Tedarik Şirketi/OSB
Perakende Satış Sözleşmesi
Düzenlenen Tarifeler

Serbest tüketici Tabii Olunmuş Tarifeye göre hâlde elektrik enerjisini ikili anlaşmalarla temin etmeyen tüketicilere elektrik enerjisi tedariki

↓
Yüksek Tüketimli
Tüketiciler

Farklı Tarife Grupları/Pazar segmenti

Limit: 7 milyon kWh/yıl (2020)

Son Kaynak Tedariki Tebliği

↓
Düşük Tüketimli
Tüketiciler

❖ SKT Tebliği Öncesi

- ❖ Farklı tarife yok
- ❖ Serbest olmayan tüketici tarifesi
«Perakende Satış Tarifesi»

❖ SKT Tebliği Uygulaması: Farklılaştırılmış tarife

- ❖ Düşük Tüketimli Tüketiciler için Perakende Satış Tarifesi
- ❖ Yüksek Tüketimli Tüketiciler için özel tarife

Temel Fiyatlandırma İlkeleri:

- Görevli Tedarik Şirketlerinin makul kar elde etmesi
- Rekabetçi piyasaının (st hakkı kullanımı/ikili anlaşma ile tedarik) teşviki

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

Tedarik maliyetleri

- ❖ Tedarik maliyetlerine bağlı fiyatlama
  - ❑ Kısa dönem maliyet değişimlerine duyarlı tarife yapısı
  - ❑ Piyasa dinamiklerine uyumlu
  - ❑ Değişken/belirsiz fiyatlama
  - ❑ Serbest tüketici hakkı kullanımını teşvik edici
- ❖ Taban fiyat uygulaması: Perakende Satış Tarifesi
- ❖ Abone grubundan bağımsız tek tarife
- ❖ Tek zamanlı tarife

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

❖ Piyasa Takas Fiyatı= Gün Öncesi Piyasasında (GÖP) Oluşan Fiyat

- ❑ GÖP: Bir gün öncesinden saatlik bazda toptan alım satım işlemlerinin yapıldığı organize piyasa
- ❑ Karşı taraf: Piyasa İşletmecisi (EPIAŞ)
- ❑ Teklif:
  - Satıcı: hangi fiyattan ne kadarlık satış yaparım.
  - Alıcı: hangi fiyattan ne kadar alım yaparım.
- ❑ Arz-talebin kesişmesi ile saatlik PTF ve alış/satış miktarları belirlenir.
- ❑ Her gün 24 PTF belirlenir.

❖ Referans toptan elektrik fiyatı

❖ PTF'yi etkileyen temel parametreler

hava/iklim koşulları
doğalgaz fiyatı
döviz kuru
tüketim miktarı ve dağılımı

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

❖ PTF_d = d fatura döneminde ağırlıklı ortalama günlük PTF'lerin aritmetik ortalaması

❖ PTF'ye nereden erişilebilir?

❖ EPIAŞ Şeffaflık platformu (<https://seffalik.epias.com.tr/transparency/piyasalar/gop/ptf.xhtml>)

❖ EPIAŞ Raporlama Platformu (PTF_d : <https://rapor.epias.com.tr/rapor/xhtml/yekdemBirimMaliyeti.xhtml>)
(<https://rapor.epias.com.tr/rapor/xhtml/ptfSmfListeleme.xhtml>)

❖ EPIAŞ Mobile

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

- ❖ YEKDEM: Yenilenebilir Enerji Destekleme Mekanizması
  - ❖ Satın alma garantisi: (YEK Teşvik Fiyatı-PTFxj)
  - ❖ Dolar bazlı fiyatlandırma
  - ❖ Toplam YEKDEM tutarı, tedarik miktarları oranında tedarikçilere paylaşılır.

- ❖ YEKDEM Birim maliyet: Tedarik edilen 1 MWh enerji başına YEKDEM maliyeti
  - ❖ Etkileyen Parametreler:
    - hava/iklim koşulları
    - döviz kuru
    - toplam tüketim miktarı
    - PTF

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

$$YEKDEM_d = (g_1 \times YEKDEM_g + g_2 \times YEKDEM_o) / (g_1 + g_2)$$

- ❖ $YEKDEM_g$: EPIAŞ tarafından aylık uzlaştırma bildirim sonucunda yayınlanan YEKDEM birim maliyeti
  - ❑ Her ay için takip eden ayın 15'inde yayınlanır.
  - ❑ Dağıtım şirketleri tarafından yapılacak düzeltme işlemleri nedeniyle 6 ay içinde güncellenebilir.
    - Tüketim verileri
    - YEK üretim verileri
    - Lisanssız üreticilere yapılan ödemeler
- ❖ $YEKDEM_o$: EPDK tarafından yayınlanan ve uzlaştırma bildirim yayınlanmadan yapılacak faturalamalarda kullanılacak tahmini birim YEKDEM maliyeti
- ❖ Örnek fatura:
  - ❑ İlk okuma: 15.09.2019
  - ❑ Son okuma: 15.10.2019
  - ❑ 15-30 Eylül için $YEKDEM_g$,
  - ❑ 1-15 Ekim için $YEKDEM_o$
- ❖ Tahmini-Gerçekleşen YEKDEM bedeli farkı için sonradan düzeltme yapılmaz.

Faturalama tarihinde Eylül 2019 uzlaştırma bildirim çıkmıştır.

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

❖ Birim YEKDEM maliyetlerine erişim

- ❖ EPIAŞ Raporlama Platformu (<https://rapor.epias.com.tr/rapor/xhtml/yekdemBirimMaliyeti.xhtml>)
- ❖ EPIAŞ Şeffaflık Platformu (<https://seffaflik.epias.com.tr/transparency/uretim/yekdem/birim-maliyeti.xhtml>)
- ❖ EPIAŞ Mobile (Uygulama)

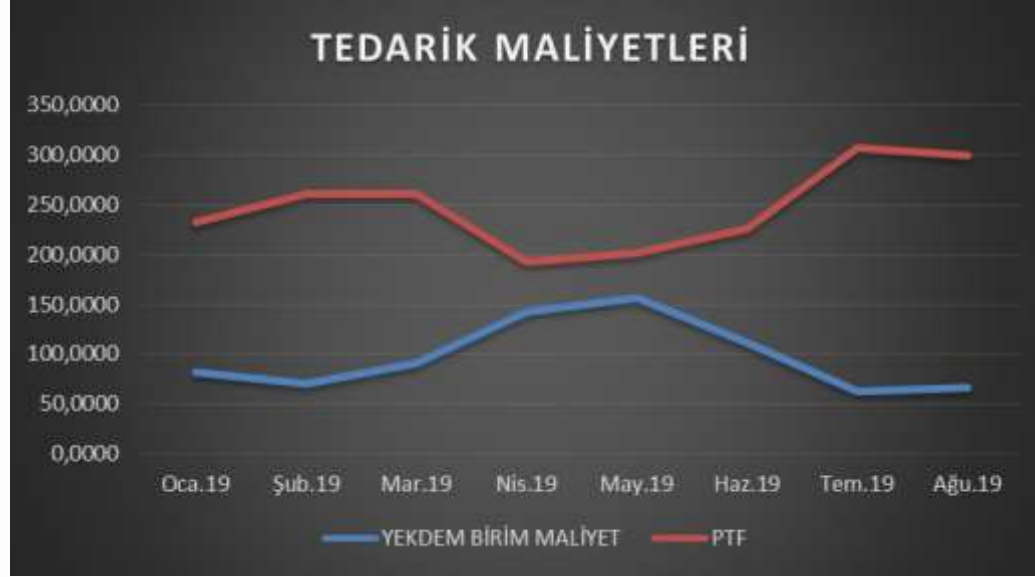
Ana Sayfa / YEKDEM Raporları / Birim Maliyeti

01.03.2019 31.03.2019 Göster

Dönem	Versiyon	YEKDEM Birim Maliyeti (TL/MWh)	PTF Ortalama (TL/MWh)
03-2019	03-2019	90,331	260,447
03-2019	04-2019	90,386	260,447
03-2019	05-2019	90,425	260,447
03-2019	06-2019	90,427	260,447
03-2019	07-2019	90,904	260,447
03-2019	08-2019	90,895	260,447

(1 of 1) 1 24

*PTF Ortalama (TL/MWh) : Son Kaynak Tedarik Tarifesi kapsamında hesaplanan günlük ağırlıklı PTF ortalamaların aritmetik ortalaması

DÖNEM	YEKDEM BİRİM MALİYET (TL/MWh)	PTF(TL/MWh)	TEDARİK MALİYETİ
Oca.19	81,573	232,595	314,168
Şub.19	69,966	261,019	330,985
Mar.19	90,895	260,447	351,342
Nis.19	142,195	191,995	334,190
May.19	156,371	201,541	357,912
Haz.19	111,563	226,162	337,725
Tem.19	62,013	306,999	369,012
Ağu.19	66,700	299,329	366,029

$$(PTF_d + YEKDEM_d) * KBK$$

- ❖ Diğer maliyetler ve makul kar marjı için belirlenen katsayı
- ❖ Kurul tarafından belirlenir.
- ❖ 2018 yılı: 1,128 (% 12,8 marj)
- ❖ 2019 yılı: 1,0938 (% 9,38 marj)
- ❖ 2020 yılı: 1,0938 (% 9,38 marj)

Dönem	Düşük Tüketimli Tüketici* (TL/kWh)	Yüksek Tüketimli Tüketici (TL/kWh)	Yüksek Tüketimli Tüketici-Tahmini YEKDEM (TL/kWh)
Ağu.19	0,425	0,400	0,424

- Ocak, Şubat, Temmuz, Ağustos 2019 aylarında Y.T.T. Tarifesi < Perakende Satış Tarifesi (Taban Fiyat=Perakende Satış Tarifesi)
- Temmuz, Ağustos aylarında Tahmini YEKDEM'e dayalı tarife>Gerçekleşen YEKDEM'e dayalı tarife

*Sanayi, tek zamanlı, OG tarifesi

YÜKSEK TÜKETİMLİ TÜKETİCİ LİMİTİ				
İlgili Dönem	Karar Tarihi	Karar No	Limit	
			Mesken	Diğer
2018	SKTT Düzenlenmesi Hakkında Tebliği			50 Milyon kWh
2019	18.10.2018	8135 / 8136	50 Milyon kWh	10 Milyon kWh
2020	30.09.2019	8861		7 Milyon kWh

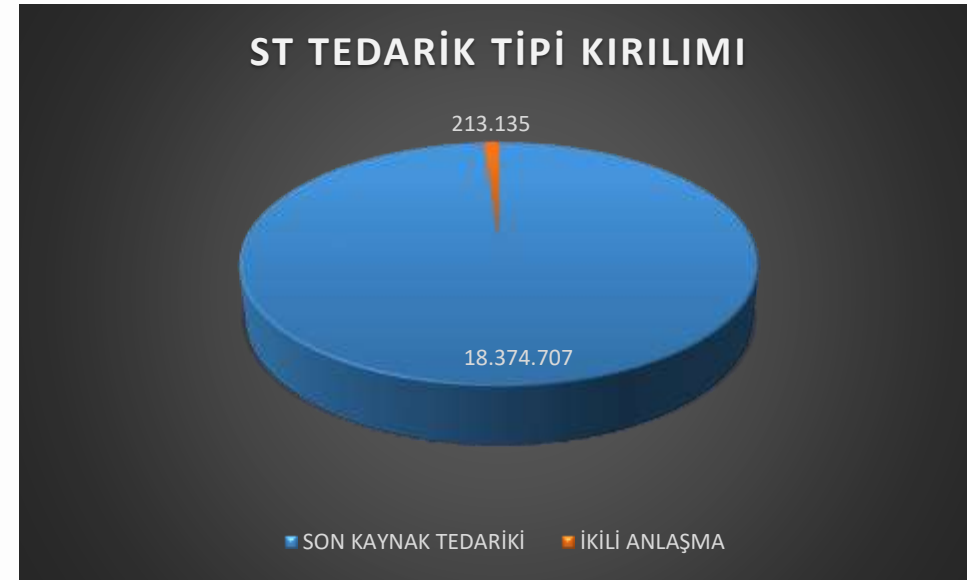
- ❖ Bir önceki yıl tüketimi ya da içinde bulunan yıl tüketimi
- ❖ Tüketici bazında değerlendirme (tüketim noktasındaki son tüketiciye ait tüketim)
- ❖ OSB'ler için ana sayaç bazında değerlendirme
- ❖ YTT tespiti yapıldıktan sonra sayaç arızası/çarpan hatası gibi nedenlerle tüketici grubu güncellenmez.

SKTT Tüketici Bilgilendirilmesi		Bağlantı Seviyesi	
		İletim Sisteminden Bağlı Tüketiciler	Dağıtım Sisteminden Bağlı Tüketiciler
Yetkili		Görevli Tedarik Şirketi	Dağıtım Şirketi
Süre		Limit aşımından itibaren 15 gün	
Yöntem		Kısa mesaj / e-posta	
Tarife Başlangıç Tarihi	İlk Limit Aşımı	Takip eden üçüncü ay	
	Tekraren Limit Aşımı	Tespit dönemini takip eden ilk ay	

- ❖ Tüketici ikili anlaşma ile enerji alıyorsa tedarikçisi bildirim yapar.
- ❖ Yüksek tüketimli tüketici, sonraki yıllarda limit altı kalırsa bu gruptan çıkarılır.
- ❖ Yüksek tüketimli tüketicilerin limit altı kalması durumunda bildirim zorunluluğu bulunmamaktadır.

Tüketim Noktası Kayıt Verileri

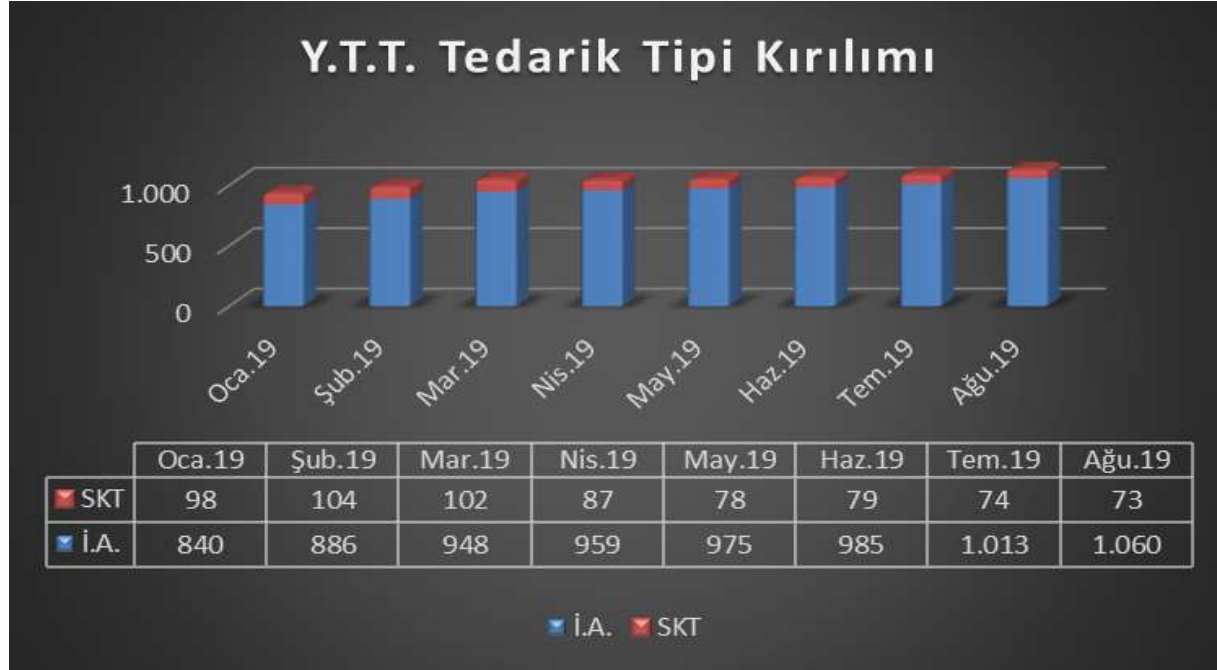

- Tüketim Noktalarının % 46'sı serbest tüketici niteliğine sahiptir.
- Serbest tüketicilerin %98,85'i son kaynak tedariki yöntemiyle enerji temin etmektedir. (Ekim 2019)

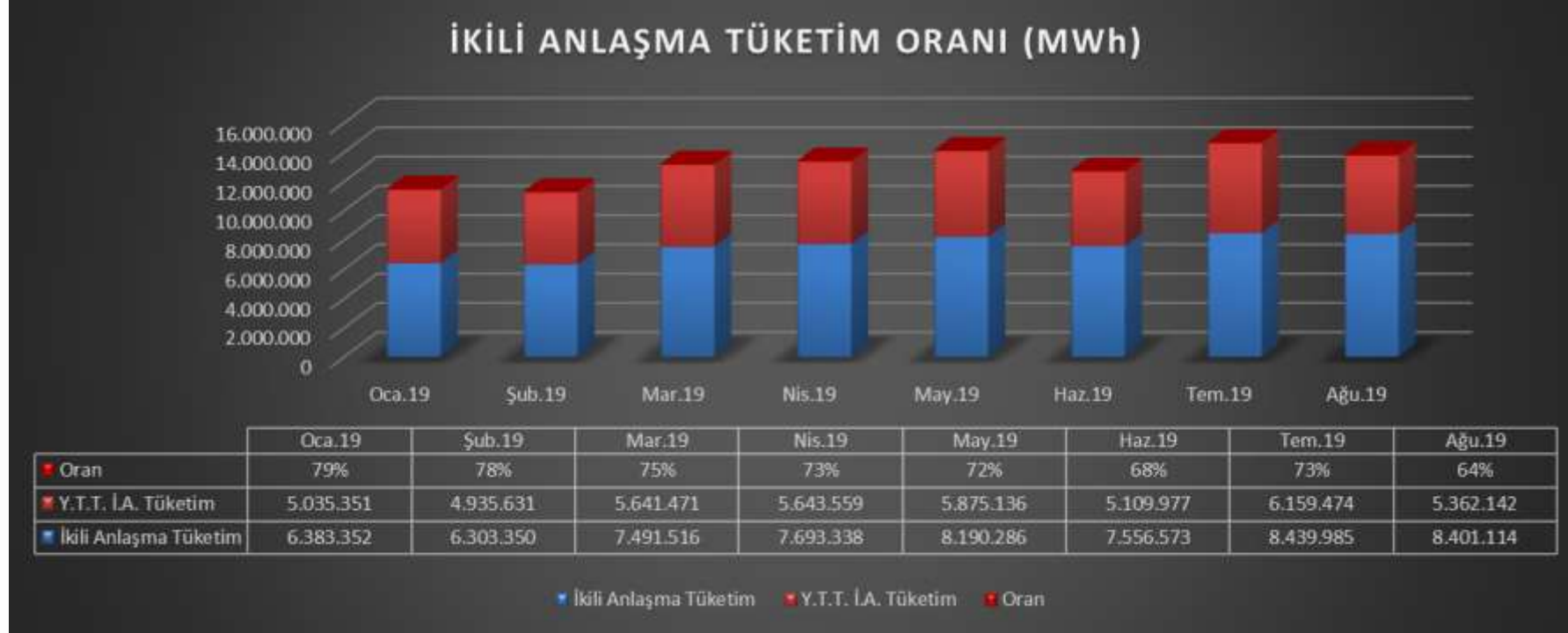
- Ağustos 2019 dönemi uzlaştırma verileri itibariyle Ocak 2020 dönemi Y.T.T. Sayısı tahmini: 1.346
- Limit 10 Milyon kWh olarak kalsaydı bu sayı 1.034 olacaktı.

Hesaplamalar, EPIAŞ veri tabanındaki veriler kullanılarak yapılan tahminlerdir. Resmi Y.T.T. sayısı değildir.

- Yüksek Tüketimli Tüketicilerin % 90'nından fazla ikili anlaşma ile enerji temin etmektedir.

Hesaplamalar EPIAŞ veri tabanındaki veriler kullanılarak yapılan tahminlerdir. Resmi Y.T.T. sayısı değildir.

❖ Y.T.T. Tüketimi, serbest tüketicilerin ikili anlaşma kapsamındaki toplam tüketimlerinin % 64'ü (Ağustos 2019)

- ❖ Son kaynak tedarikinde fiyatlar, tedarik maliyetleriyle daha uyumlu hale gelmiştir.
- ❖ Fiyat artışından ziyade fiyat değişkenliği sözkonusu.
- ❖ Piyasa dinamikleriyle daha uyumlu hale gelmiştir.
- ❖ Serbest tüketici hakkının kullanımını önemli şekilde teşvik etmiştir.
- ❖ Tarife farklılaştırması, yüksek tüketimli tüketicilerden oluşan farklı bir pazar segmenti oluşmuştur.
- ❖ PTF ve YEKDEM'e dayalı fiyatlama son kaynak tedarikinde geçerli, ikili anlaşmalarda zorunlu değil.
- ❖ Tüketiciler, ikili anlaşma ile sabit fiyat elde edebilir.
  - ❖ Sabit fiyat (yüksek fiyat -risk primi-, sıfır fiyat riski, öngörülebilir maliyet)
  - ❖ Ortalama PTF+YEKDEM'E göre fiyatlama (yüksek risk, aylar arası tüketim değişimi/kaydırma imkanı)
  - ❖ Saatlik PTF'ye göre fiyatlama (yüksek risk, saatler arası tüketim değişimi/kaydırma, yüksek yönetim maliyeti)
  - ❖ Hibrid fiyatlama
  - ❖ Dengesizlik maliyetleri
  - ❖ Finansman maliyeti

Soru, görüş ve önerileriniz için st@epias.com.tr

Teşekkürler...